

ARBETSMARKNADSLÄGET I HANDELN HÖSTEN 2022

Sammanfattning

Trots att flera data pekar på en försämrad konjunktur i handeln verkar arbetsmarknadsläget under hösten fortsatt vara starkt. Det är svårt att finna kristecken i branschen när statistiken visar att antalet anställda ökar, att arbetslösheten minskar, att antalet lediga jobb är på rekordnivåer, samt att företagen alltjämt har svårt att rekrytera personal.

anställda. Handeln har också haft en växande trend. Vid millennieskiftet 2000 fanns ca 450 000 anställda.

Under tredje kvartalet 2022 ökade antalet anställda i hela handeln med nästan 5 000 individer jämfört med motsvarande period året innan. Här finns det således ännu inga tecken på någon nedgång. Ökningen var störst inom partihandeln och detaljhandeln, medan motorhandeln ökade marginellt. En liknande bild ger statistiken från Handelsanställdas förbunds a-kassa. Här finns arbetare som jobbat i

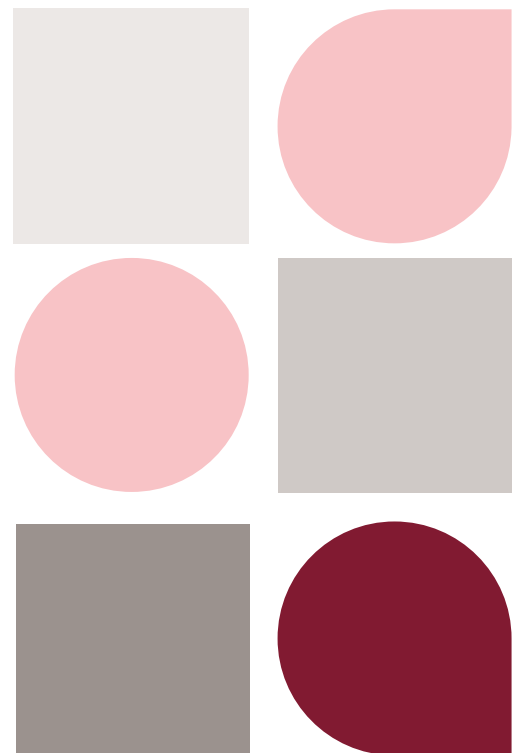
Bakgrund

Hur står det egentligen till med läget i handelsbranschen? Under hösten 2022 har många tecken pekat på en allmänt försvagad konjunktur. Enligt Konjunkturinstitutet, KI, uppger handelsföretagen att de ser en vikande försäljning och hushållen ser negativt på sin egen ekonomi. Handeln är den största branschen i svenskt näringsliv och det är naturligt med en viss oro över hur konjunkturen ska påverka anställda och företag.

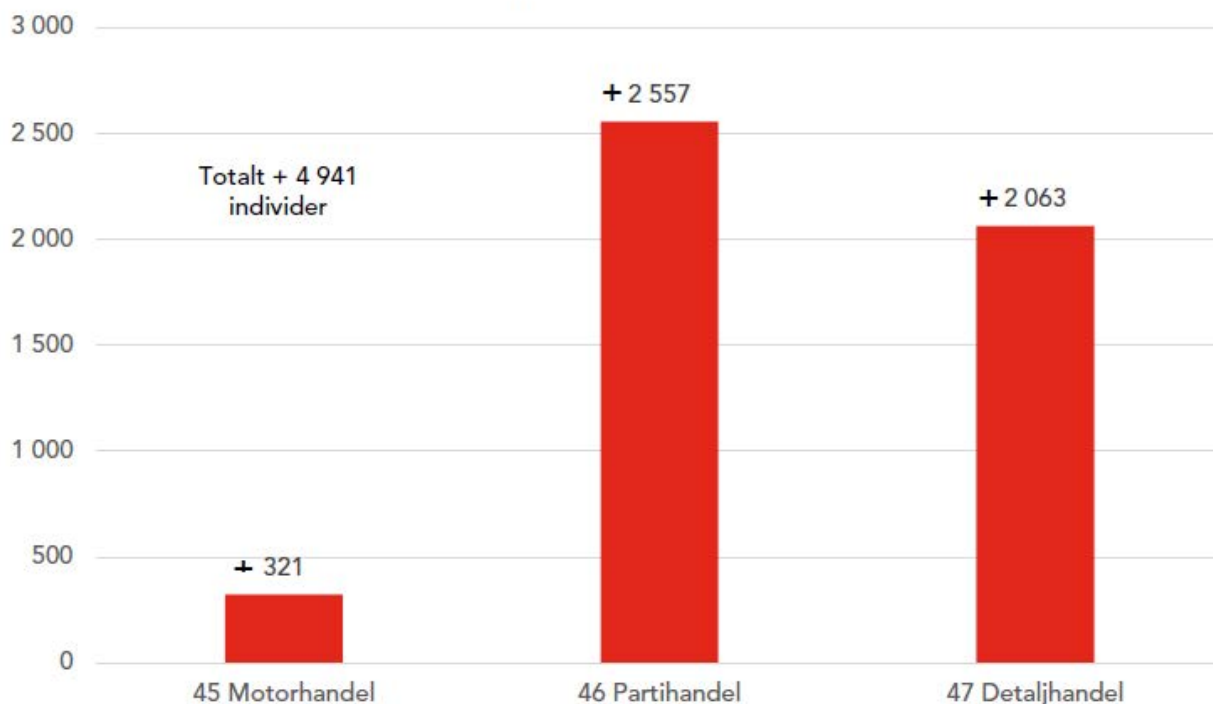
Syftet med denna korta rapport är att statistiskt bedöma arbetsmarknadsläget i handeln under hösten 2022. Vi kommer att använda oss av olika data som rör sysselsättningen, arbetslösheten, lediga jobb, bristtal, varsel och konkurser.

Sysselsättning och arbetslöshet i handeln

Statistiken för det tredje kvartalet 2022 visar att handeln är den största branschen i det privata näringslivet. Drygt 600 000 är anställda i handeln, i jämförelse med hela industrin där 550 000 är

Förändring av antal anställda i handeln
Kvartal 3 2022 i jämförelse med motsvarande 2021

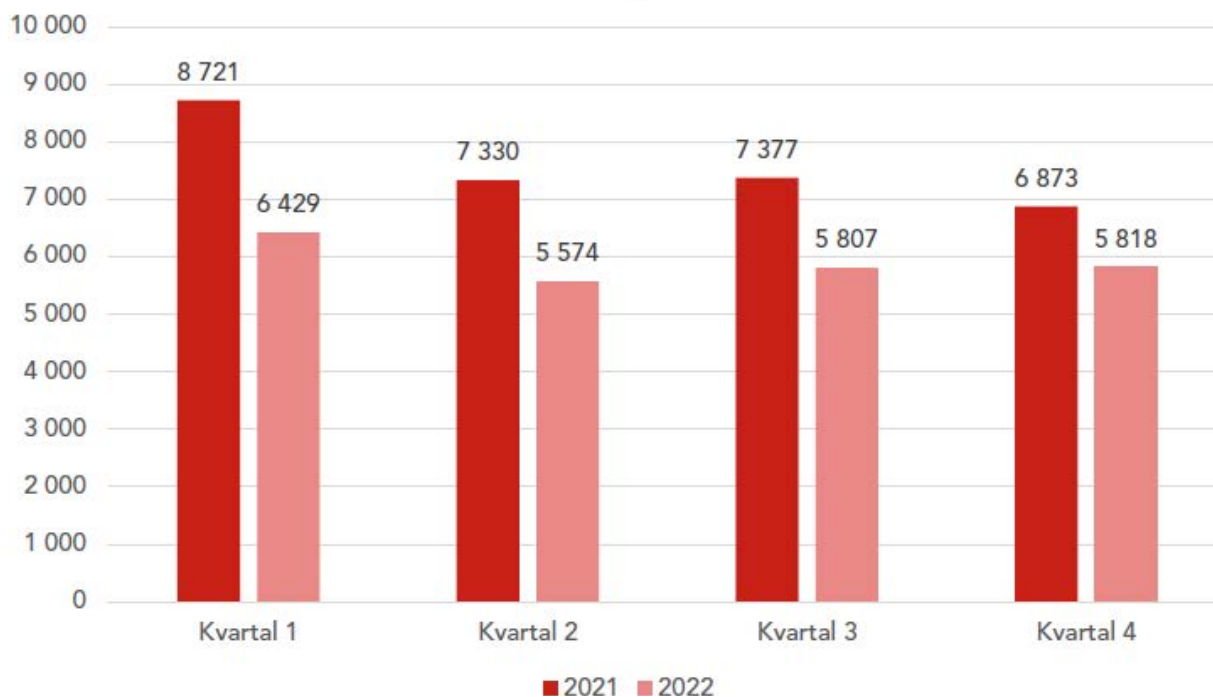

Källa: SCB kortperiodisk sysselsättningsstatistik

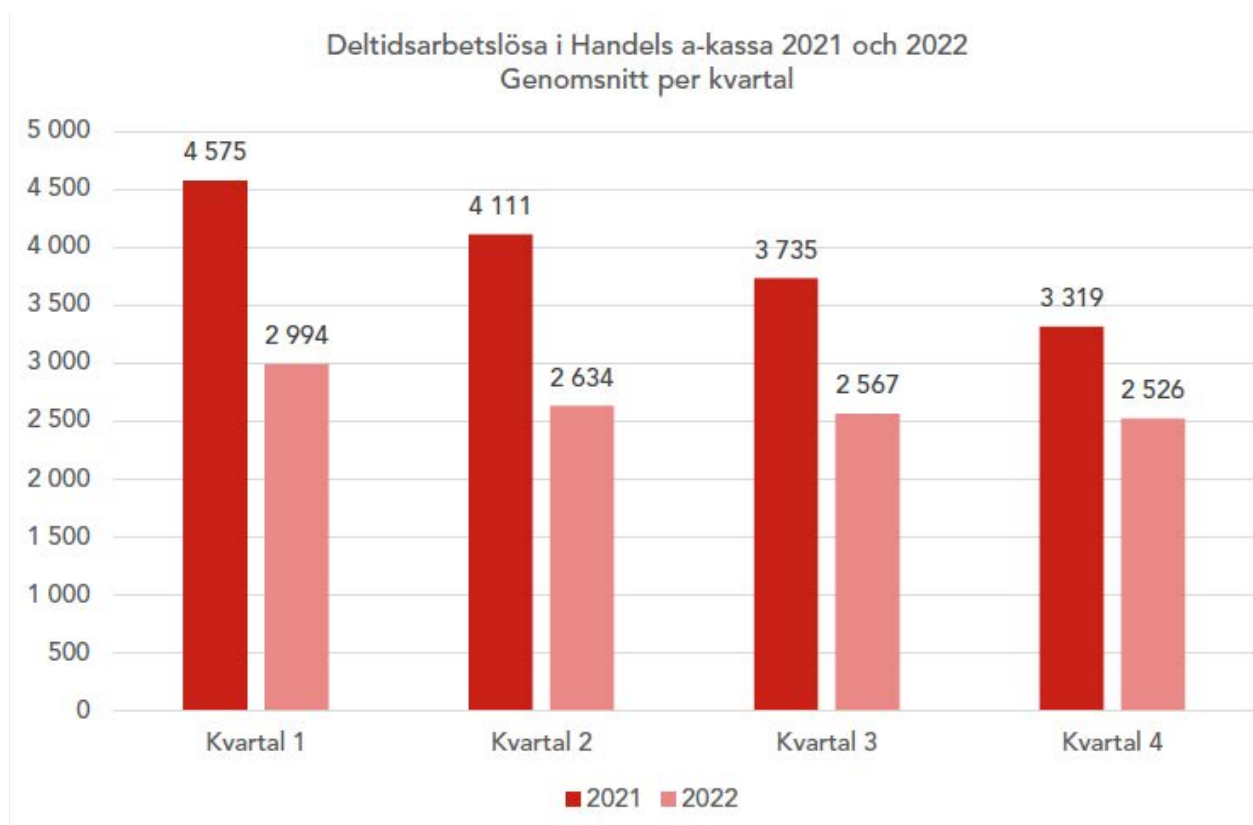
handeln och därför är a-kassans statistik den bästa indikatorn på hur många som är arbetslösa inom branschen.

För öppet arbetslösa, det vill säga helt arbetslösa som inte deltar i något arbetsmarknadsprogram, har

Antal öppet arbetslösa i Handels a-kassa 2021 och 2022
Genomsnitt per kvartal

Källa: Handelsanställdas förbunds a-kassa

Källa: Handelsanställdas förbunds a-kassa

antalet minskat ganska mycket år 2022 jämfört med 2021. Det gäller alla kvartal hittills. Exempelvis ser vi att antalet arbetslösa tredje kvartalet minskade från 7 400 till 5 800.

Det gäller även för oktober, den första månaden i fjärde kvartalet. Arbetslösheten ligger fortsatt på lägre nivå än samma månad förra året. Exakt vad genomsnittet för hela kvartal fyra blir vet vi inte än. Men inte heller a-kassan ser några större förändringar under november och december.

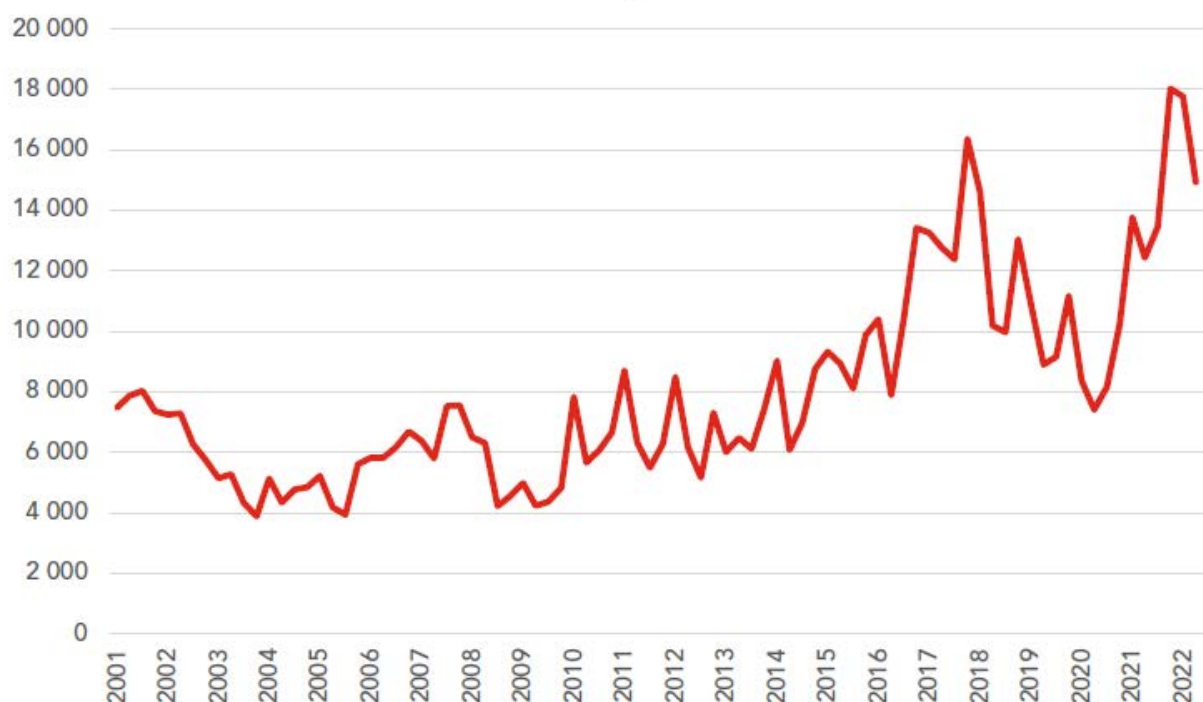
Det kan vara vanskligt att dra precisa slutsatser, eftersom antalet medlemmar har ökat något. Men sett till öppet arbetslösa i procent av a-kassans medlemmar är siffran 3,1 procent, vilket kan jämföras med 3,8 procent motsvarande tid förra året.

Även när vi ser till de som är deltidsarbetslösa ser vi en kraftig minskning under hela 2022 som har fortsatt under hösten. Det handlar inte om att fler kommit i arbetsmarknadspolitiska program. För även det antalet har minskat under hela 2022.

Lediga jobb och rekryteringsproblem

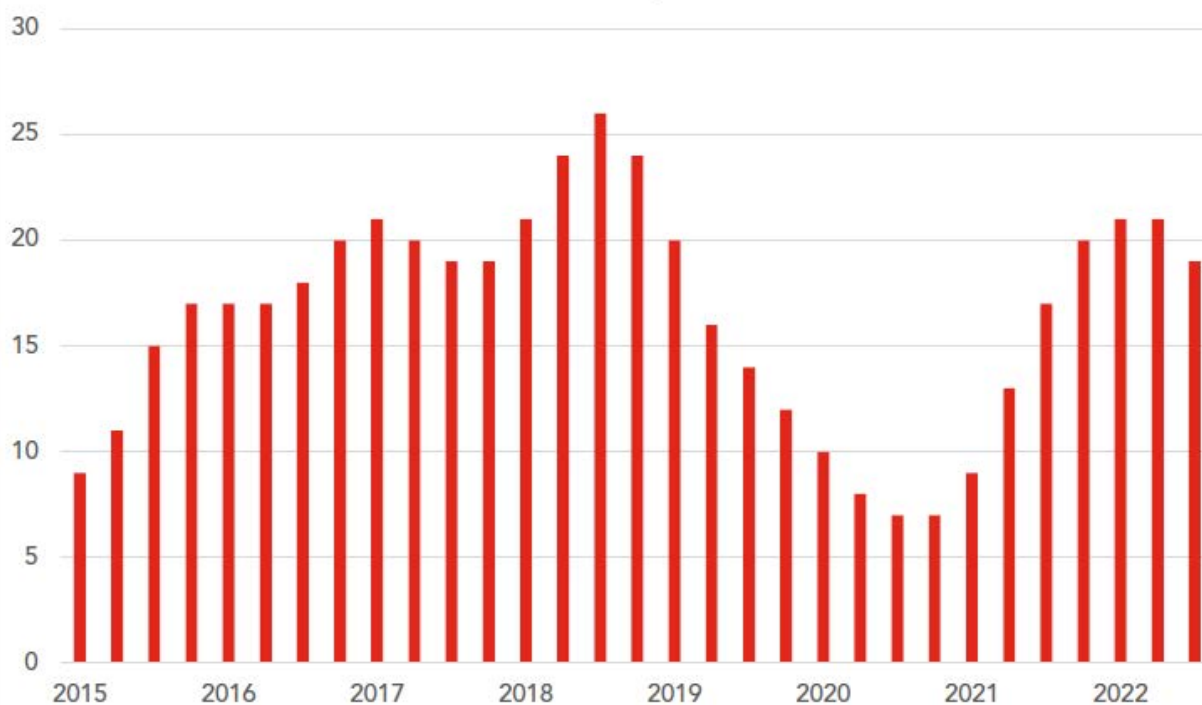
En annan statistik som kan ge en god bild av läget är antalet lediga jobb. Statistiska Centralbyrån, SCB, har statistik över detta till och med tredje kvartalet 2022. Historiskt har antalet lediga jobb legat mellan 4000 och 8000 jobb. I samband med det sena 2010-talets högkonjunktur ökade antalet obesatta tjänster upp mot 14 000 och företagen uppgav att de hade problem med att rekrytera. Under coronapandemin minskade de ner mot det historiska genomsnittet. Men under 2021 och 2022 ökade antalet lediga jobb kraftigt och under första halvåret 2022 låg de på rekordhöga 18 000 obesatta tjänster. Tredje kvartalet minskar de något men är fortsatt på historiska höga nivåer.

Antal lediga jobb i handeln 2001-2022
Genomsnitt per kvartal

Källa: SCB vakanser och lediga jobb

Andel företag i handeln som upplever brist på personal
2015-2022 (fram tom tredje kvartalet halvåret)

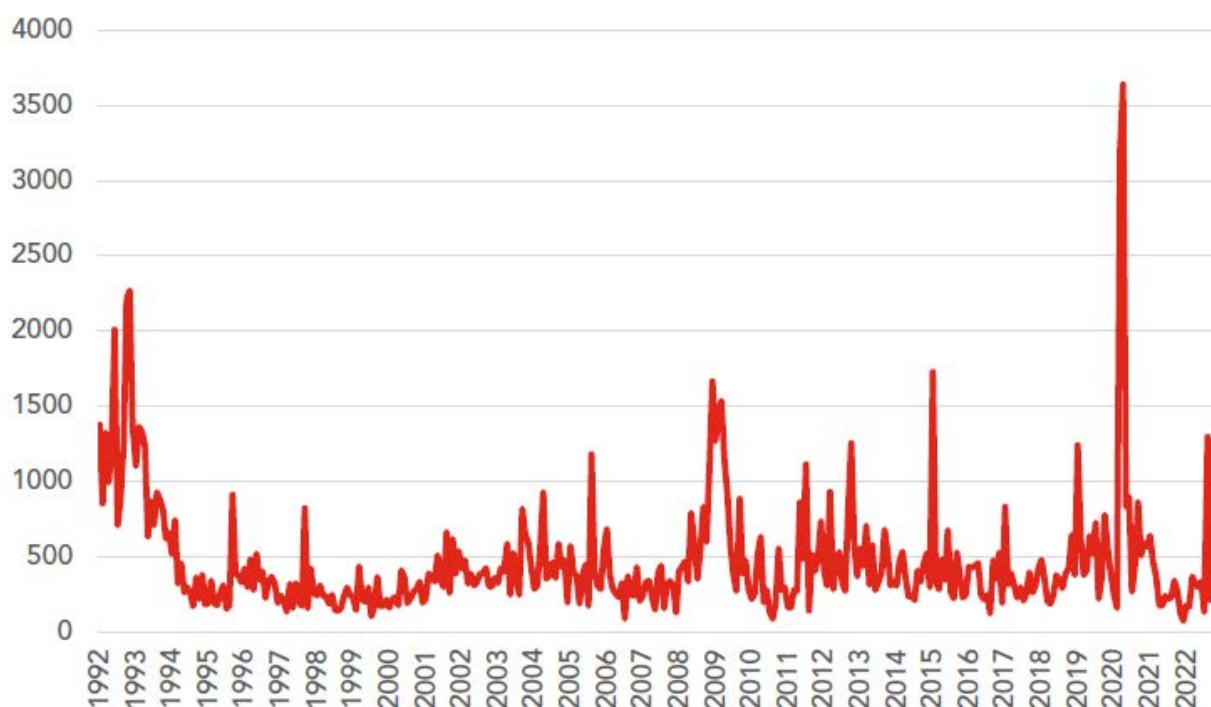

Källa: Konjunkturinstitutet konjunkturbarometern

En annan källa är Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer, som visar företag som upplever brist på personal, det vill säga att de har svårt att rekrytera.

Även konjunkturbarometern visar på ett starkt arbetsmarknadsläge då runt 20 procent av företag säger sig uppleva brist på personal.

Antal anställda i handeln berörda av varsel 1992-2022

Källa: Arbetsförmedlingen, varselstatistik

Varsel om uppsägningar och konkurser

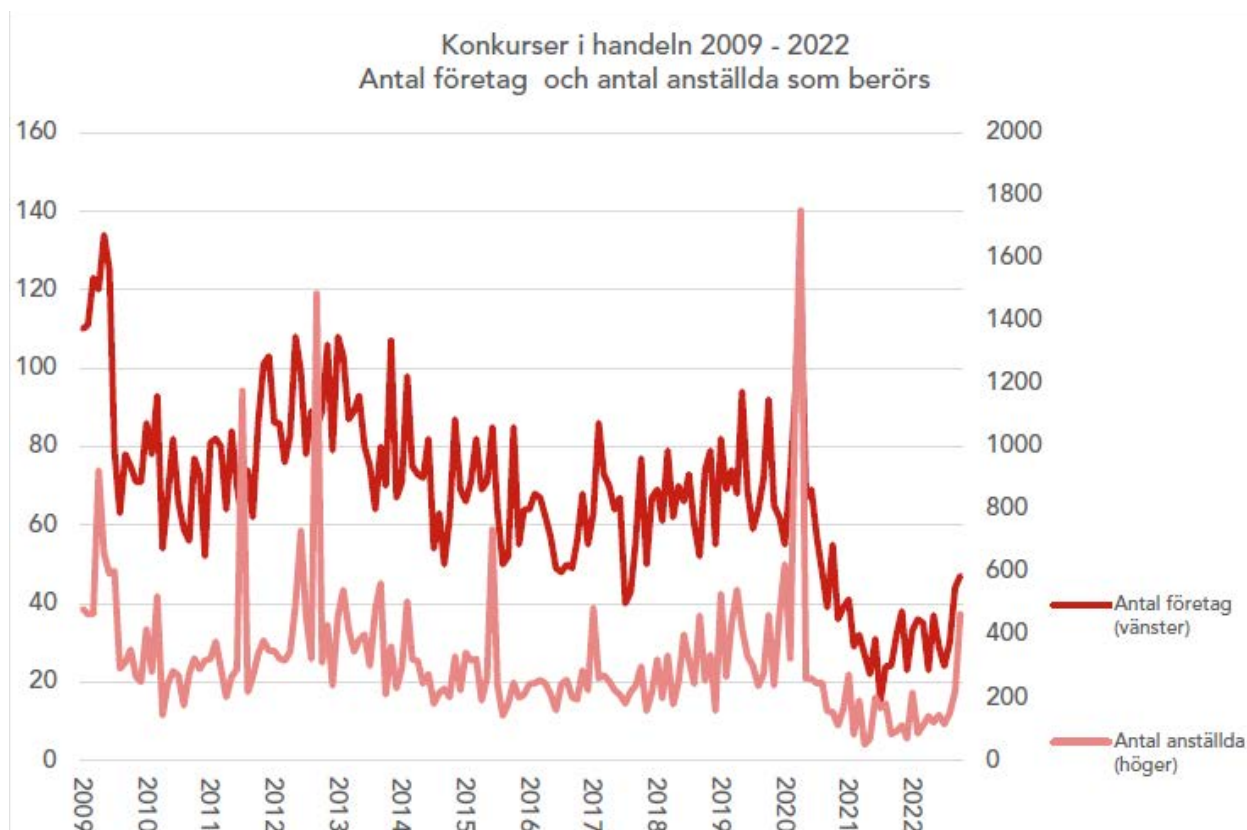
Varselstatistiken brukar användas för att ge en bild av arbetsmarknadsläget. Men man ska komma ihåg att varsel inte är detsamma som en uppsägning. Ett varsel är mer att likna vid en varning om att det kan bli uppsägningar. Många varsel leder varken till uppsägningar eller arbetslöshet. En specialstudie av Konjunkturinstitutet visade att av alla varslade individer var 15–25 procent inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen inom sex månader efter varslet.

Företag som befarar att de kan behöva säga upp personal måste varsla (förvarna) om det. Berör det mellan 5–25 anställda måste det meddelas senast två månader före, för 26–100 anställda är det fyra månader och för fler än 100 anställda är det sex månader. Varslet lämnas dels till arbetsförmedlingen, dels till berört fackförbund som genomför förhandlingar.

Efter en kraftig topp i början av coronapandemin, mars-april 2020, har antalet varsel legat lågt. I augusti och oktober 2022 skedde en ny topp. Men det är svårt att tolka dessa som ett krissymptom. Varslen berodde dels på att lager skulle flytta från södra Stockholm till norra delen, dels på större varsel inom stora modekedjan H&M som fortfarande är ett mycket lönsamt företag. Någon direkt ökning av så kallade konkursvarsel var det inte. Drygt tio procent av varslen i augusti räknades som varsel till följd av nedläggning/konkurs. I oktober räknades 26 procent av varslen som nedläggnings/konkurs-varsel. Bland företag som varslade fanns klädkedjan Indiska, ett företag som vi nu vet delvis kommer att drivas vidare.

Även antalet konkurser kan vara en indikator på arbetsmarknadsläget. Konkurser är ett naturligt inslag i en kapitalistisk marknadsekonomi. Vissa företag kommer inte att klara sig i konkurrensen.

¹ Se "Fördjupning: Varsel och dess samband med arbetslösheten". Konjunkturinstitutet 2008. Finns tillgänglig på <https://www.konj.se/download/18.130dc716150d75fadf75601/1446728497676/Varsel-och-dess-samband-med-arbetslosheten.pdf>

Källa: Arbetsförmedlingen, varselstatistik

Det är mest små företag som går i konkurs. Mest vanligt är det bland egenföretagare men då de inte har några anställda finns det inte med i denna statistik. Bland de som har anställda är det runt 70 procent som har 1-4 anställda.

I diagrammet visas hela handeln, både parti- och detaljhandel - med andra ord såväl lager och e-handel som butiker. I normal konjunktur är det mellan 60-80 företag i månaden som går i konkurs, vilket omfattar runt 200 anställda per månad. Efter en kraftig topp de första två månaderna i pandemin 2020 så har antalet konkurser legat på historiskt låga nivåer, det gäller också antalet anställda som omfattas. Vi ser dock en ökning under inledningen av hösten, men det är till mer "normala" nivåer. Här omfattas dock anställda på Indiska i statistiken vilket som vi påpekat ovan inte nödvändigtvis lett till att de blivit arbetslösa.

Avslutande diskussion om arbetsmarknadsläget i handeln

Vad vi kan se hittills av statistiken stämmer ganska väl med den uppfattning som ombudsmän och

rådgivare i Handels får i sitt arbete. Lågkonjunkturen hösten 2022 har inte gett något utslag på arbetsmarknadsläget i handeln. Tvärtom har antalet anställda fortsatt att öka, samtidigt som arbetslösheten i branschen är betydligt lägre än för ett år sedan. Varken varsel eller konkurser ser ut att vara på den nivå som skulle leda till några större försämringar av läget. Snarare tyder det höga antalet lediga och obesatta jobb i kombination med företagens problem att hitta personal att arbetsmarknaden fortsatt är stark denna höst.

En fara framöver är dock den åtstramande politik som sker genom räntehöjningar och stram finanspolitik. Det är sådant som kan leda till minskad efterfrågan och en kraftig försvagning av hela den svenska ekonomin. I så fall torde även handeln drabbas av en svagare utveckling – även på arbetsmarknaden.